

SAK

Afghanistan

NYTT

EN TIDSKRIFT FRÅN SVENSKA AFGHANISTANKOMMITTÉN NR 1 2024

Erfanullah, 7 år,
har fått fotproteser
av SAK.

TEMA
Miljontals
stängs ute
från skolan

ANALYS
Statlig mark
tas tillbaka

KULTUR
Att leva som
transperson
i Afghanistan

REPORTAGE | REHABILITERING

Nu kan Erfanullah springa trots förstörda fötter

Afghanistan^{NYTT} INNEHÅLL Nr 1 2024

21

6

25

” Vi får inte ge upp kampen för barns rätt till utbildning

19

Andreas Stefansson,
generalsekreterare SAK

18

- 4 **I KORTHET** Tillslag mot kvinnor anklagade för att inte följa klädkod, AI upp-täcker plundring av arkeologiska platser.
- 6 **TEMA** Miljontals barn får ingen utbildning – och de som går i skolan får sämre undervisning.
- 13 **NYHET** Internationella organisationer måste lämna över sina skolor till staten.
- 14 **BILDEN** Ligafinal i hästsporten buzkashi.
- 16 **ANALYS** Talibanstyret tar tillbaka statlig mark – många förlorar sina hem.
- 18 **KULTUR** Transpersonen Leila i Herat port-rätteras i Guldbaggebelönad kortfilm.

SAKs VERKSAMHET

- 19 **ANDREAS HAR ORDET** SAK måste finna nya vägar för att stötta det afghanska folkets vilja att se sina barn få en utbildning.
- 20 **SAK I KORTHET** Barnmorskan Rahila Elham blir lycklig varje gång hon kan hjälpa en kvinna att föda ett friskt barn.
- 22 **REPORTAGE** Brännskador gjorde att Erfanullah, 7 år, inte kunde gå. Tack vare proteser kan han nu gå, springa – och spela cricket.
- 24 **ENGAGEMANG** Vänner och verksamhet får Inger Blennow att fortsätta engagera sig.

SAK Svenska Afghanistankommittén

AFGHANISTAN-NYTT är en medlemstidning som ges ut av Svenska Afghanistankommittén fyra gånger per år. Den innehåller ett tema med fokus på situationen i Afghanistan, reportage från SAKs utvecklingsarbete samt information om ideellt engagemang i Sverige.

ANSVARIG UTGIVARE | Anders Rosén
REDAKTÖR | Eva Kellström Froste
FORMGIVNING | Serpentin Media
ISSN | 0280-7041
TRYCK | Ljungbergs tryckeri, Klippan
UPPLAGA | 6 700 ex
PRESSLAGD | 23 februari 2024

OMSLAG | Nu kan Erfanullah spela cricket, efter att SAK tagit fram protester åt honom.
Foto: Islamuddin Farzad

KONTAKT | Svenska Afghanistankommittén
Malmgårdsvägen 63, 116 38 Stockholm
Tel 08-545 818 40, info@sak.se, www.sak.se

Smärtsamt att veta vad man förlorat

En del blir rädda och avstår från att gå ut. Andra vägrar överanpassa sig, för att inte accelerera en utveckling mot ett allt mer krympande utrymme.

En kvinna borde självklart aldrig behöva ha en manlig släkting som förklade, mahram. Men det som officiellt gäller i Afghanistan är att en kvinna måste ha mahram när hon reser över sex mil, inte i sin hemstad eller hemby. Trots det trakasseras kvinnor också hemmavid för att de inte har en manlig släkting med sig.

Kvinnor uppmanas täcka även sitt ansikte, men det som gäller officiellt är ”anständig hijab”. Vad det är, är upp till tolkning. I januari inleddes en serie tillslag mot kvinnor då de fängslades och behandlades illa, anklagade för att inte ha ”anständig hijab”. Talibanstyret drar åt snaran, och oförutsägbarheten blir en del av förtrycket.

Det brukar sägas att det inte går att vrida klockan tillbaka. Det kan kännas som ett tröstlöst mantra när man nås av den ena negativa nyheten efter den andra. Men det är sant. De flickor som berövas sin utbildning vet att de har rätt till den, och det vet deras familjer också. Olika grupper kräver att skolorna öppnas för flickor och kvinnor, för att de behövs i samhället.

I ETT REPORTAGE i denna tidning berättar en far hur stolt han är över sin dotter, och att han, som själv är analfabet, är helt beroende av att hon får studera vidare. Nasima, som skulle ha gått ut gymnasiet vid det här laget, byter böcker med

sina klasskamrater. ”Våra sinnens dörrar kan talibanerna inte stänga”, säger hon.

En kvinna jag haft kontakt med i Kabul måste jobba hemifrån, och hon vågar inte längre gå ut på grund av de ökande trakasserier. Hon beskriver hur plågsamt det är att se hur kvinnor i andra länder kan leva det liv hon vet att hon har rätt till. Genom sitt fönster ser hon män röra sig fritt på gatorna. Det gör henne nedslagen och besviken.

SÅ DET KAN VARA smärtsamt, det där med klockan: att veta vad du har rätt till, vad du har haft men inte längre har.

En annan kontakt i Kabul lägger ut vackra bilder på sociala medier, ständigt redo att fånga ögonblicken med sin mobilkamera. Hon kan fortfarande ta sig till sitt jobb. Hon har en så okuvlig livsglädje som syns i bilderna. När Kabul täcktes i ett förlåtande snötäcke kommenterade hon sin bild: Det är därför de sade att Kabul borde vara utan guld men inte utan snö.

Kvinnorna tackar mig för att jag lyfter deras röst, för att jag hör av mig och bryr mig. Det känns så futtigt och frustrerande. Men det är vad jag kan göra just nu. ●

” De flickor som berövas sin utbildning vet att de har rätt till den.

Eva Kellström Froste

Eva Kellström Froste
Redaktör Afghanistan-nytt

FOTO: MALIN HOELSTAD

ILLUSTRATION: FN

Att verka för fred är en del av de globala målen i Agenda 2030.

Sverige behöver stark röst för fred

SVERIGE HAR en lång tradition av att främja diplomati och medling, bland annat genom ett nära hundraårigt stöd till den svenska fredsrörelsen. I december kom beskedet att regeringen stryker det stödet, som omfattade cirka 20 miljoner kronor. Det är ett hårt slag mot civilsamhällets arbete för

fredlig konflikthantering och förebyggande av konflikt.

Afghanistan är ett av många exempel på hur militära insatser har misslyckats med att skapa hållbar fred. Det har inte förekommit någon inkluderande fredsprocess. Civilsamhället har varit avgörande för att föra fram kvinnors röster. Att

verka för fredliga och inkluderande samhällen är en viktig del av Agenda 2030. Fred är en förutsättning för hållbar utveckling. SAK ställer sig bakom kravet på en långsiktig finansiering av den svenska fredsrörelsen.

HEDVIG SÖDERLUND
POLICYRÅDGIVARE PÅ SAK

AKTUELLT I AFGHANISTAN

FOTO: EPA, STR/TT

I maj 2022 beordrade talibanstyret kvinnor att klä sig i "anständig hijab", helst en variant som täcker ansikte och kropp vilket denna banderoll i Kandahar instruerar om.

Kvinnor fängslade för sin klädsel

I början av januari inleddes en serie tillslag mot kvinnor som anklagades för att bryta mot talibanstyrets strikta klädkod. Samtidigt visar rapporter hur situationen för kvinnor blir allt sämre.

FN:s insats i Afghanistan, Unama, har dokumenterat hur kvinnor i Kabul och i provinsen Daikundi blivit fängslade för att de ansetts ha brutit mot talibanernas folkning av hur kvinnor ska täcka sig. Enligt FN:s människorättsexperter i landet har de fängslade kvinnorna blivit illa behandlade,

en del har blivit misshandlade, och deras anhöriga har inte fått någon information.

Några av de fängslade släpptes efter några timmar, andra hölls i dagar eller veckor.

Enligt en FN-rapport fortsätter de facto-styret att komma med nya restriktioner för kvinnor. Unama har noterat att ministeriet för främjande av dygd och förebyggande av laster hindrat hundratals kvinnor från att arbeta eller få tillgång till samhällsservice för att de är ogifta eller inte har en manlig släkting som förklade, mahram. ●

EVA KELLSTRÖM FROSTE

Kina välkomnade ambassadör

De facto-styret har öppnat en ambassad i Kina.

Kinas president Xi Jinping har i en formell ceremoni välkomnat den afghanska ambassadören Asadullah Bilal Karimi.

En talesperson för Kinas utrikesministerium, Wang Wenbin, undvek att svara på en fråga om ackrediteringen innebär ett officiellt erkännande. Han sade dock att Kina inte anser att Afghanistan ska vara utestängt från det internationella samfundet.

Brist på snö förvärrar torka

Fem internationella organisationer varnar för att bristen på snö är tecken på att den humanitära krisen kommer att fördjupas ytterligare. Afghanistan lider redan av den värsta torkan på 30 år.

Mellan den 1 oktober 2023 och 15 januari i år kom mellan 45 och 60 procent av den genomsnittliga nederbörden. Den genomsnittliga temperaturen beräknas stiga mellan februari och april i år, enligt bland andra Rädda Barnen.

I KORTHET

Sämre plats

KORRUPTION Afghanistans poäng för att mäta korruption steg 2023 till 20 från 24, vilket innebär en försämring. Därmed faller landet från plats 150 till 162 av 180 i Transparency Internationals index som mäter korruptionen i världen.

Kan testa polio

HÄLSA Afghanistan har fått sitt första egna poliolaboratorium, för analys av prover. Laboratoriet i Kabul har tagits fram i samarbete med WHO. Sex fall rapporterades 2023 i landet, att jämföra med två fall 2022.

Oljefält i Herat

EKONOMI Upphandling för att exploatera oljefält i pro-

vinen Herat har inletts. Enligt gruv- och oljeministeriet har flera företag visat intresse, och ministeriet hävdar att fälten kan göra Afghanistan både självförsörjande och till oljeexportland.

Sjukvård i kris

HÄLSA Human Rights Watch beskriver sjukvårdssituationen i Afghanistan som katastrofal i en rapport. Orsakerna är restriktioner för kvinnor och förlusten av utländskt utvecklingsbistånd.

Opium i Myanmar

NARKOTIKA Afghanistan är inte längre världens största opiumproducent, visar en FN-rapport. Odlingen sjönk med 95 procent efter förbudet. Den största produktionen finns nu i Myanmar, där det blivit en lönsam inkomst på grund av inbördeskriget.

FOTO: PIERRE ALBOUY, FN

Utvisas från Iran

MIGRATION Iran har förbjudit miljontals afghanska flyktingar och migranter att befinna sig i över hälften av landets 31 provinser. Under förra årets sista månader utvisade Iran allt fler afghaner.

Deportationer ökade

MIGRATION I slutet av 2023 hade närmare 450 000 migranter tvingats återvända till Afghanistan från Pakistan, enligt pakistansk media. Trots värdjanden från FN om att stoppa massutvisningarna, med anledning av den humanitära krisen, ökade Pakistan antalet deportationer.

Poet fick pris

KULTUR Maryam Mitra har som första poet från Afghanistan tilldelats "Adelbert von Cha-

” En del av dem lyssnar alldeles utmärkt ... andra är omöjliga, de ser inte ens på dig när du talar med dem, de lyssnar inte ens, de tycker att du är en icke-människa.

MAHBOUBA SERAJ, journalist och kvinnorrättsaktivist, om att prata med talibanerna

Arkeologiska platser plundras

Plundringen av arkeologiska platser fortsätter på minst ett 60-tal platser i Afghanistan, trots att talibanstyret lovat att skydda de kulturella skatterna. Det uppger forskare vid Chicagos universitet, UC, som med hjälp av artificiell intelligens gått igenom satellitbilder.

Analysen är en del av ett USA-finansierat projekt för att identifiera arkeologiska platser i Afghanistan. När det påbörjades 2015 hade 5 000 platser dokumenterats, inklusive 2 500 år gamla boplatser. Tillsammans med afghanska arkeologer skapade teamet från UC en databas med satellitbilder. Med hjälp av AI hade över 29 000 arkeologiska platser identifierats 2021.

Mes Aynak, en av landets tiotusentals arkeologiska platser.

FOTO: CREATIVE COMMONS

Byns enda vattenkälla, i provinsen Paktika. Utvecklingen i Afghanistan har stannat av.

FOTO: EVA KELLSTRÖM FROSTE

Ekonomi kvar på låg nivå

Ekonomi har inte återhämtat sig efter den betydande nedgången sedan 2020. Den verkar stabilisera sig på en mycket låg nivå med hög fattigdom och arbetslöshet, visar en rapport från FN:s utvecklingsprogram UNDP. De största orsakerna är internationella restriktioner för banksektorn, brutna handelsförbindelser, försvagade offentliga institutioner, brist på utländska investeringar och givarstöd till sektorer som jordbruk och tillverkning. En generell makroekonomisk stabilitet och ökad säkerhet räcker inte för att ändra riktningen. Mest bekymmersamt är restriktionerna för kvinnor och en nästan kollapsad banksektor, enligt UNDP.

Lärda kräver skolor för alla

Över 200 religiöst lärda och stamäldste från olika provinser har begärt att talibanstyret omedelbart ska öppna skolor och universitet för flickor och kvinnor. I ett möte med medlemmar i talibanstyret med syfte att stärka relationerna underströk gruppen med lärda och äldste att kvinnors deltagande är nödvändigt i hela samhället och att de måste ha tillgång till utbildning.

13%

Ökade veteskörden med 2023, till 4,3 miljoner ton. Import behövs fortfarande för att fylla behovet på över 6,6 miljoner ton.

misso Literary Prize" för sin litterära gärning. Maryam Mitra studerade till journalist i Kabul men arbetar nu som forskare i Leipzig.

Vägrar delta

FN Talibanstyret var inbjudet till ett internationellt FN-lett möte i Doha. Men talibanerna vägrade delta eftersom deras krav på att vara de enda representanterna, vilket skulle utesluta grupper ur civilsamhället, inte accepterades.

Fängslade nu fria

GUANTÁNAMO Två afghaner som suttit fängslade i Guantánamo i 14 år och därefter i husarrest i Oman i sju år släpptes fria i februari och har återvänt till Afghanistan. En afghansk fånge finns kvar i Guantánamolägre i Kuba.

Kvinnor lär sig gravyrteknik i en verkstad i Herat.

FOTO: MOHSEN KARIMI/AFP/TT

Gravyr ersatte skola

KULTUR En grupp unga kvinnor samlas för att lära sig att utveckla nuristansk gravyrteknik i sin provins Herat. När de inte längre fick gå i skola och på universitet började de i stället träffas i en verkstad där de nu utövar den tusenåriga tekniken från Nuristan.

Får läsa medicin

UTBILDNING Kvinnliga studenter har börjat antas till medicinska utbildningar i minst elva provinser, enligt uppgifter från talibanstyret. Trots att flickor och kvinnor stoppats från högre utbildning görs nu alltså vissa undantag för medicinsk utbildning.

Barnarbete vanligt

FATTIGDOM En tredjedel av barn i Afghanistan tvingas av sina familjer att arbeta på grund av den ökande fattigdomen. Det visar en rapport från International Rescue Committee.

Ökad import

HANDEL Pakistans export till Afghanistan ökade med 3,63 procent under juli-december 2023 jämfört med samma period året innan.

Ökad handel välkomnas av de facto-styret. Pakistans militär har dock stängt gränser flera gånger, vilket påverkat den afghanska exporten negativt, påpekar Afghanistans handelskammare.

MILJONTALS BARN STÄNGS UTE FRÅN SKOLAN

Miljoner barn i Afghanistan saknar i dag den grundläggande rätten till utbildning. Mycket av den internationella rapporteringen har fokuserat på de restriktioner som införts för flickors utbildning, men även pojkars skolgång har förändrats och försämrats under talibanerna.

TEXT **GÖRREL ESPELUND**,
FRILANSJOURNALIST

A

rtikel 26 i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna slår fast att ”var och en har rätt till utbildning”, men i Afghanistan är den rättigheten långt ifrån uppfylld.

– Afghanistan är det enda landet i världen som begränsar halva befolkningens

möjlighet till utbildning. På lång och medellång sikt innebär det stora konsekvenser för landets mänskliga kapital. På kort sikt innebär det psykologiskt lidande för flickor över årskurs 6, säger Orzala Nemat, forskare vid avdelningen för asiatiska och afrikanska studier vid Londons universitet.

Orzala Nemat

Hon fortsätter:

– Talibanerna menar att restriktionerna grundar sig på islam och sharia. Men skolförbudet har ingen förankring i det sociala och kulturella afghanska samhället, inte heller i islam.

SEDAN TALIBANERNAS maktövertagande får flickor endast gå i skolan årskurs 1–6. Trots det har antalet barn som går i skolan ökat något under de facto-styret. Enligt en rapport från Världsbanken gick 68 procent av pojkarna och 60 procent av flickorna i skolan (årskurs 1–6) under perioden april till juni 2023.

Den förbättrade säkerheten i vissa tidigare utsatta områden nämns som en avgörande faktor för ökningen av antalet skolbarn. Räknat i siffror innebär det att mellan nio >>>

Pojkar i en madrassa i Fayzabad. Många barn går i en madrassa, en religiös skola. För en del är det den enda utbildning som finns.

FOTO: OMER ABRAR, AFP/TT

Pojkar väntar på att skoldagen ska börja i en skola i Ghazni.

FOTO: MUNISA RASHID

» och tio miljoner barn går i skolor som drivs och finansieras av de facto-styret.

Cirka 600 000 barn går i de bybaserade skolor som drivs av internationella organisationer. Enligt ett beslut från de facto-styret förra sommaren ska de skolorna nationaliseras, och de håller nu på att överlämnas till lokala myndigheter eller organisationer (se sid 13).

FN BERÄKNAR att 5 miljoner barn i Afghanistan står utanför skolsystemet, de flesta av dem är flickor.

Under det förra talibanstyret (1996–2001) bedrev Orzala Nemat under några år undervisning i största hemlighet för flickor, som även den gången ställdes utanför landets utbildningssystem.

– Den här gången vet människor om att det finns alternativ, och många flickor och unga kvinnor är fast beslutna om att läsa vidare efter årskurs 6. Vi talar exempelvis om hemundervisning och onlinekurser,

En lärobok i samhällskunskap. När läroplanen görs om handlar det till stor del om nya textböcker.

FOTO: MUNISA RASHID

” Med den utveckling som vi ser finns det en risk för att pojkar som går i skolan hjärntvättas med extremism. **Sahar Fetrat**

men det är inte lösningen på frågan. Efterfrågan är mycket högre än utbudet och dessutom är det svårt med internet och el, säger Orzala Nemat.

Det enda undantag hon känner till för kvinnor som vill utbilda sig till ett yrke är kortare barnmorskekurser som alltså är tillåtna.

Även i dag finns det aktivister som bedriver hemlig skolundervisning. En av dem är Wazhma Tokhi, som flydde Afghanistan efter talibanernas maktövertagande och nu lever i exil. Enligt Radio Free Europe har hennes organisation, Pohana Fund, etablerat ett nätverk på drygt 20 hemliga skolor för 1 000 tonårsflickor, främst i sydvästra Afghanistan.

– Om de bara ges möjligheten, törstar afghanska flickor och kvinnor efter utbildning, säger Wazhma Tokhi till Radio Free Europe.

MEN DET ÄR INTE bara flickor som drabbats av försämrade skolundervisning. I en studie som människorättsorganisationen Human Rights Watch (HRW) släppte i slutet av förra året, var det tydligt att även pojkars undervisning påverkats negativt av de facto-styrets nya skolregler. Exempelvis har

UTBILDNING I BYAR UTAN SKOLA

Den bybaserade utbildningen har drivits av civilsamhällesorganisationer och har startat i byar som saknade skola. Det fanns inte alltid en byggnad, men allt fler skolor har byggts under åren. Ungefär 600 000 barn gick i dessa skolor 2023, innan överlämningen till staten inleddes. SAK är den enskilt största aktören med 127 000 barn 2023.

2002 hade SAK 250 000 elever i sina skolor, av totalt en miljon skol-elever i hela landet. SAK lämnade i princip över alla sina skolor till den nya afghanska staten. I stället fokuserade SAK på den bybaserade utbildningen.

alla kvinnliga lärare avskedats från pojkskolor och fysisk bestraffning har blivit vanligare.

– Pojkar hade många kvinnliga lärare tidigare som nu antingen inte ersatts, eller ersatts med okvalificerade lärare. Pojkarna vi intervjuade beskrev också hur de manliga lärarna bestraffade och förödmjukade dem inför klassen. Om de bryter mot klädkoden eller lyssnar på musik kan de, inför hela skolan, få håret avklippt eller bli slagna under fötterna, säger författaren till studien, Sahar Fetrat.

Sahar Fetrat

FLERA AV DE intervjuade pojkarna uttryckte rädsla för att gå i skolan och mådde psykiskt dåligt.

– Pojkars utbildning är också en feministisk fråga. Med den utveckling som vi ser finns det en risk för att pojkar som går i skolan hjärntvättas med extremism. Språket som används är diskriminerande mot flickor och grundläggande mänskliga rättigheter. Bara det faktum att pojkar ser att de kan få en utbildning som inte flickor får, gör att de tror sig vara viktigare än flickor, säger Sahar Fetrat.

Vissa rapporter har antytt att talibanerna skulle kunna tänka sig att öppna religiösa madrassa, skolor som drivs av moskéer, för flickor i alla åldrar. Uppgifterna har inte gått att verifiera, inte heller vad den här typen av undervisning skulle innebära. Vare sig Orzala Nemat eller Sahar Fetrat tycker att det är en väg framåt.

Barnen på Mangal-grundskolan, med 415 pojkar och 348 flickor, har tvingats få undervisning utomhus under 13 år. Varken det förra eller det nuvarande styret har hörsammat föräldrarnas krav på att se till att barnen får rimliga förutsättningar till undervisning. FOTO: SAMIULLAH POPAL, EPA/TT

– Madrassa har alltid funnits i Afghanistan som en form av mer informell skola, och på sina håll har det ibland varit det enda alternativet då säkerhetsläget gjort att vanliga skolor inte har fungerat. Jag har hört dem som anser att madrassa skulle kunna vara ett alternativ för flickors skolgång men jag tycker att den typen av diskussion är slöseri med tid. Flickor som går i årskurs 6 har en kunskapsnivå långt över den som undervisas i en madrassa, som bara ger en mycket grundläggande utbildning. Detta är ännu ett exempel på hur man talar om afghanska flickor utan att seriöst fundera på vad det skulle betyda för dem och deras möjligheter att utbilda sig, säger Sahar Fetrat.

De facto-styret har aviserat en ändring av läroplanen och i januari i år meddelade man att den nu var genomförd.

– Utbildningsministeriet har ändrat läroplanen upp till årskurs 6. Några böcker

vars innehåll stod i konflikt med våra muslimska traditioner och afghansk kultur har tagits bort, sade talespersonen för utbildningsministeriet, Mansour Ahmad Hamza, enligt den oberoende afghanska nyhetsbyrån *Pajhwok*.

EXAKT VAD DETTA kommer att innebära för undervisningen är för tidigt att säga. Redan tidigare har talibanledningen instruerat lärare att undervisningen ska ta

en mer religiös inriktning. Sahar Fetrat på HRW förklarar:

– Talibanerna har länge diskuterat en förändring av läroplanen. Det som är oroande är att vanliga skolor blir mer och mer lika en madrassa. Den religiösa undervisningen anses viktigare än andra ämnen. I en del provinser har sport, engelska och estetiska ämnen strukits från schemat. I andra områden har utbildade lärare avskedats och därför får eleverna ingen undervisning i dessa ämnen. Men det finns ingen enhetlig bild [av utvecklingen på landets skolor].

Amir Mansory som är expert på skolfrågor på SAK i Afghanistan säger att ett problem är att många barn i landet lever under väldigt speciella förhållanden som gör att de helt, eller delvis, missar undervisningen.

– Tidigare gjorde den bristande säkerheten att många barn inte gick i skolan. >>>

5

MILJONER barn i Afghanistan, främst flickor, beräknas stå utanför skol-systemet.

»» I dag handlar det mer om att barn som arbetar på dagarna tvingas hoppa av skolan. Det finns också seminomadiska folkgrupper som vandrar från område till område, deras barn går inte i skolan, säger han.

På grund av ökad fattigdom och hunger måste drygt en tredjedel av alla barn helt eller delvis arbeta för att hjälpa sina familjer med försörjningen, enligt en undersökning som Rädda Barnen presenterade i augusti 2023.

– Utbildningssystemet är väldigt stelbent och inte anpassat efter de förutsättningar som människor lever under. Jag skulle gärna se speciallösningar för dessa barn, exempelvis morgonundervisning för de barn som jobbar. Den typen av skolor skulle kunna stödjas av civilsamhällesorganisationer. Däremot är det utbildningsministeriets ansvar att sköta landets ”vanliga” skolor, säger Amir Mansory.

Amir Mansory

DET FAKTUM ATT alla kvinnliga lärare blivit avskedade från pojskolorna, är en enorm utmaning, understryker Amir Mansory.

– Kvaliteten på den undervisning som ges är låg, och den var låg redan tidigare. Barn som går ut årskurs 3 har dålig skriv- och läsförståelse vilket gör att de inte kan ta till sig undervisningen i de påföljande klasserna. Trots att miljonstals dollar har lagts på lärarutbildningar har vi inte sett någon förändring, säger han.

Bristfällig undervisning i kombination med dåligt läromaterial resulterar i svaga elevprestationer. Amir Mansory hänvisar till en artikel som han skrev 2012 där han också tar upp ett annat problem: den ojämna fördelningen av skolor över landet, vilket är ett resultat av decennier av krig och oroligheter. Värst är det i landets sydvästra, västra och nordvästra provinser, med undantag för Herat.

I texten framhåller han att barn i vissa landsbygdsregioner har mycket långt till skolan, i andra områden finns i princip inga fungerande skolor alls. Resultatet är att en stor del av barnen inte får någon undervisning.

– Artikeln är mer än tio år gammal, men den är lika aktuell i dag, säger Amir Mansory. ●

Nasima Rasuli försöker studera hemma så gott hon kan. Hon och de forna klasskamraterna byter böcker

”Talibanerna kan inte

När Fatima Yousufi och Nasima Rasuli i Bamiyan gick till skolan i mars 2022 efter vinteruppehållet stängdes portarna bokstavligen framför dem och de andra äldre flickorna.

– Det var en chock. Läraren öppnade inte dörren för oss utan sa att vi skulle gå hem. Vi satt kvar till lunchtid framför skolans portar. Vi var alla väldigt upprörda. Vi hoppades att läraren skulle öppna dörren, men det hände aldrig.

– Det kändes som att vi hade förlorat vår värld. Vi grät och frågade oss vilka synder som flickor begått för att talibanerna skulle stänga skolan för oss, berättar Fatima Yousufi.

Hon gick i klass 10 det året, Nasima Rasuli gick i klass 12. De bor i byn Sar-e Kanak i provinsen Bamiyan.

– Det dödar vårt hopp att skolorna stängs. Jag vet inte hur jag ska beskriva känslan, vi står inte ut. Vi mår psykiskt dåligt av det, berättar Nasima Rasuli.

” Det kändes som att vi hade förlorat vår värld. Vi grät och frågade oss vilka synder som flickor begått för att de skulle stänga skolan för oss.

Fatima Yousufi

Nu går hon och de andra flickorna hemma om dagarna.

– Jag utför hushållsarbete som att tvätta, diska och sopa golv. Ibland läser jag böcker, för att öppna mitt stängda sinne, med en förhoppning att skolan ska öppna igen.

– Jag läser ofta religiösa böcker, ibland skolböcker, men framför allt böcker om psykologi, för att flickor i Afghanistan är deprimerade och vi vill komma ut ur depressionen.

Nasima Rasulis klasskamrater bor i

ker med varandra.

Fatima Yousufi, hennes syster Masoma och deras far Mohammad Nabi Muradi.

I stället för att gå i skolan sköter Fatima Yousufi hushållsarbete hemma.

stänga dörren till våra sinnen”

byn. De träffas, pratar om skolan och byter böcker från årskurs 12 med varandra.

– Skolan kanske öppnas snart, kanske kommer vi en dag att kunna studera igen och gå på universitet. Jag känner mig fortfarande hoppfull. Talibanerna har stängt skolans dörrar, men de kan inte stänga dörrarna till våra sinnen. Vi slåss mot talibanerna med våra pennor, säger Nasima Rasuli.

Hennes önskan var att bli läkare. Hon ville öppna en klinik i byn.

– Jag har inte gett upp det hoppet. Vi har ingen sjukvårdsklinik och ingen läkare. Människorna i byn måste gå två timmar för att komma till närmaste klinik, och sedan två timmar tillbaka. En sjuk person som måste gå så långt riskerar att dö.

AV SAMMA SKÅL ville Fatima Yousufi också bli läkare. Även hon mår dåligt av att bara gå hemma och utföra hushållsarbete, som att diska och städa. Hennes klasskamrater bor i byn och hon berättar att de alla önskar att skolan ska öppna igen.

– Nu går utvecklingen bakåt. Jag studerar hemma genom att läsa böcker, men det är inte lika effektivt som i skolan eftersom jag inte har någon lärare, berättar Fatima Yousufi.

Hennes favoritämnen var fysik och kemi. Hennes lillasyster Masoma är åtta år och går fortfarande i skolan, i årskurs 1.

– Jag tycker bäst om att läsa dari [ett av de afghanska språken]. Jag går till skolan

SAK TVINGADES STÄNGA UTE ELEVER

Skolan i Sar-e Kanak drivs av SAK, som kunde hålla skolorna öppna för äldre flickor även efter talibanövertagandet augusti 2021. Det handlade om två-tre tusen flickor. De flesta av barnen i SAKs skolor går i klass 1–6. Men i mars 2022 blev det svårare och på allt fler platser tvingade myndigheterna SAK att stänga dörrarna för äldre elever.

för att jag vill lära mig, jag vill bli lärare och utbilda barn så att de också kan bli lärare, säger Masoma.

MOHAMMAD NABI MURADI är pappa till Masoma och Fatima.

– Mina döttrars förhoppningar om framtiden har grusats. Frågan är om styret kommer att öppna skolorna eller inte, och om mina döttrar kan fullfölja sina drömmar. Jag blev väldigt upprörd när skolan stängdes. Jag har stort förtroende för min dotter. Jag är själv analfabet, så jag hade förhoppningar att min dotter skulle kunna bli utbildad, uppfylla sina drömmar och tjäna sitt samhälle. Analfabetism är väldigt dåligt, säger han.

Mohammad Nabi Muradi har två döttrar och tre söner. Han konstaterar att pojkarna kan göra vad de vill för att kunna få en inkomst, men inte flickorna. Han vill att hans döttrar också ska kunna ha den friheten och vara oberoende, även om de gifter sig. ●

TEXT & FOTO: **MOHAMMADULLAH KAMAL**

Sayed Muneebullah blev svårt misshandlad i den religiösa skolan. I den vanliga skolan blir han inte slagen.

Tayeba Sadat ville bli läkare, men har förlorat sina drömmar.

Oro för framtiden bland både pojkar och flickor

Barn och föräldrar i Taloqan vittnar om dålig kvalitet på undervisningen, och de är oroliga för framtiden – både de som går i skolan, och de som är utestängda från den.

Samiullah går i klass 10. Han är missnöjd med undervisningen. Det har kommit nya lärare som utsetts av talibanerna.

– För tre år sedan var situationen i skolan bra, men nu är den väldigt dålig. Vi har sällan en lärare i klassen, vi har inga läromedel. Våra lärare är omotiverade att undervisa. Ibland har de ingen plan över dagens undervisning. Många dagar spelar studenterna spel eller leker inomhus eller utomhus, utan att få någon undervisning alls.

Samiullah berättar att de ibland blir utskälda av de nya lärarna, som han beskriver som talibaner, för att eleverna är intresserade av ämnen som engelska, matematik och naturvetenskap.

– Vi har själva förlorat vår motivation att lära oss något, för vi tänker att vår framtid ändå är mörk, säger han.

Tayeba Sadat gick i klass 10 och hennes syster i klass 8 i en skola i provinsen Tak-

” Vi har själva förlorat vår motivation att lära oss något, för vi tänker att vår framtid ändå är mörk.

Samiullah

har när talibanerna tog makten och stängde skolor för äldre flickor.

– Jag är mycket ledsen för att skolorna är stängda för flickor. Det finns heller inga privata skolor för flickor. Jag ville bli läkare, men sorgligt nog har jag förlorat alla mina drömmar och förhoppningar. Det är hårda tider för oss, och jag är rädd att vi ska få problem med vår psykiska hälsa. Jag hoppas att denna mörka tid blir kort.

HON ÄR OROLIG över hur livet ska bli om hon inte kan utbilda sig, försörja sig och ha en egen ekonomi. Hon beskriver det som en dödlig risk.

Sayed Muneebullah är 11 år och går i femte klass. Undervisningen på hans vanliga skola är undermålig, så hans far vill skicka iväg honom till en privatskola i stäl-

let. Men Sayeds värsta minne är från den religiösa skolan, madrassa.

– Det är svårt att lära sig något i den religiösa skolan. En dag slog läraren mig så mycket med en järnpinne att nedre delen av min kropp blev svart. Jag rymde från skolan och hade svårigheter att ta mig hem. När min far såg det lät han mig inte återvända till skolan, berättar Sayed Muneebullah.

Marya Wasiq arbetade tidigare med att utbilda lärare.

– Talibanerna har kört ut både kvinnliga och manliga utbildade lärare från pojkarnas skolor och i stället har de anställt sina släktingar som inte har tillräckligt med kunskap och erfarenhet för att undervisa eleverna. De tvingar eleverna att lära sig religiösa ämnen och försöker avskräcka dem från att lära sig naturvetenskapliga ämnen, säger Marya Wasiq.

Marya Wasiq

UTBILDNINGSSITUATIONEN gör många föräldrar oroliga, de är missnöjda och bekymrar sig för hur det ska gå i framtiden för sina barn. Kashif Radan är en av dem.

Han har två barn, en flicka och en pojke, som går i skola i Taloqan.

– Vi skickar våra barn till skolan, men vi är oroliga över situationen för skolor i Afghanistan. Det finns ingen bra utbildning, inga böcker och skrivmaterial och inga andra sätt att stimulera deras inlärning. Vi har inte ekonomisk möjlighet att skicka barnen till privatskolor. Det här är verkligen en katastrof i vårt land, säger han. ●

Kashif Radan

TEXT & FOTO:

SAYED QUDRATULLAH ATTAYE

Elever på Nawabad-skolan i Ghazni. Under året kommer SAKs skolor att lämnas över till lokala myndigheter.

FOTO: MOHAMMADULLAH KAMAL

SAKs skolor har börjat lämnas över till lokala myndigheter

SAKs skolor har börjat lämnas över till de lokala myndigheterna. Det är en stor omställning för organisationen, som nu undersöker nya möjligheter att fortsätta arbetet för barns rätt till utbildning.

I juni förra året meddelade talibanledningen att skolorna ska nationaliseras. Internationella organisationer beordrades att lämna över sina skolor till lokala myndigheter eller organisationer. Under hösten blev beskedet att skolorna skulle lämnas över till myndigheterna. Det handlar om uppåt 600 000 elever som går i så kallad bybase-erad utbildning. Resten av eleverna som går i skolan i Afghanistan, 9–10 miljoner, går redan i statliga skolor. I SAKs skolor gick 127 000 elever 2023.

– Det är väldigt smärtsamt, det är så mycket som riskerar att backa. Jag känner oro för hur kvaliteten i utbildningen blir och ser också risken att vissa byar blir helt av med sina skolor, säger SAKs generalsekreterare Andreas Stefansson.

– Hur ser kunskapen, självförståelsen och ambitionen ut hos barnen om tre, sex, nio år – har de hjärntvättats eller har utbildningen bidragit till att de kan utveck-

la sin potential och bidra till samhällsutvecklingen?

Samtidigt understryker Andreas Stefansson att kampen för barns rätt att få utbildning och kunna förverkliga sin potential har funnits med sedan startskottet för SAK, och den fortsätter.

–Kampen tar nya former och vi måste fråga oss hur vi kan fortsätta stödja det afghanska folkets önskan att låta sina barn gå i skolan.

DET FINNS REDAN planer på nya insatser för att stärka kvaliteten på utbildningen i Afghanistan. Genom en sådan möjlig ny roll för SAK skulle det också kunna finnas möjligheter att påverka innehållet och försöka motverka en negativ utveckling mot radikalisering eller diskriminering.

SAK har tidigare genom åren lämnat över skolor till staten för att lägga resurserna på att etablera nya byskolor. Nu är överlämningen påtvingad, men den har satt igång en diskussion mellan utbildningsministeriet och internationella organisationer om att nå de 3–4 miljoner barn som heller inte tidigare kunnat gå i skolan. Det handlar om barn i stor fattigdom, barn som tvingas arbeta, nomader och barn med funktionsnedsättningar.

– Här skulle vi kunna spela en stor roll, i samarbete med lokala organisationer, säger Andreas Stefansson.

PROCESSEN MED överlämning går olika fort. Lärarna på SAKs skolor behöver registrera sig och bli godkända. Det finns en oro att det kan innebära att lärare underkänns på godtyckliga grunder.

I de flesta av provinserna vill de lokala myndigheterna ha en kontrollerad överlämning så att lärare och elever hinner registreras. SAK vill att överlämningen ska ske under former som gör att barnen kan fortsätta gå i skolan. I provinserna Balkh och Samangan krävde dock de lokala myndigheterna en överlämning i höstas, och sedan december har SAK inga skolor där.

Samma gäller ett par distrikt i provinserna Nangarhar, samt 30 000 elever i Unicef-finansierade skolor.

I övriga elva provinser kommer med största sannolikhet elever fortsätta gå i SAKs skolor i mars efter vinteruppehållet, och sedan kommer överlämningen att ske under våren och kanske även under hösten. ●

EVA KELLSTRÖM FROSTE

KABUL Spelare från lagen Samangan och Sar-e Pol kämpar om ett getkadaver i ligafinalen i buzkashi i Kabul. Buzkashi, som är Afghanistans nationalsport, är en traditionell centralasiatisk hästsport som går ut på att plocka åt sig ett huvudlöst getkadaver och rida iväg med det. Varje lag består av upp till 50 spelare, och matcherna går ofta vilt till. Sar-e Pol från provinsen med samma namn vann finalen.

FOTO: SAMIULLAH POPAL/EPA/TT

Statlig mark återtas – må

När talibanerna tog makten började de kräva tillbaka statlig mark som hade beslagtogs under tidigare regeringar. I oktober 2022 inrättade de facto-styret en kommission vars syfte är att undersöka stöld av land under den tidigare republiken, ta tillbaka all statlig mark och förhindra att det händer i framtiden.

Under den tidigare republiken, och även före den, bröt de styrande och högt uppsatta tjänstemän mot gällande lagar och regler och beslagtogs mark. Antingen tog de marken för att själva ha den, eller så sålde de den vidare eller delade ut den till sympatisörer, släktingar, klanmedlemmar eller tidigare stridskamrater. På så sätt kunde de stärka sin makt. I vissa fall kunde de se till att de fick dokument som visade att de var lagliga ägare.

Det gjordes försök att återta sådan mark under republiken, men det finns inga rapporter om att dessa försök ledde till något.

FRÅGAN OM MARKÄGANDE var på talibanernas agenda redan under det väpnade upproret. De första order som Hibatullah Akhundzada, talibanernas högste ledare, utfärdade efter maktövertagandet handlade om mark. Han beordrade stopp för beslagtagande av statlig mark.

I oktober 2021 förbjöd han ägande av mark där ägarförhållandena var oklara. Bara den högste emiren, det vill säga han själv, ägde rätt att ge bort mark. I mars 2023 upprepades förbudet för tjänstemän att sälja mark, eller att överföra mark till individer eller företag, om det inte fanns ett speciellt dekret från emiren.

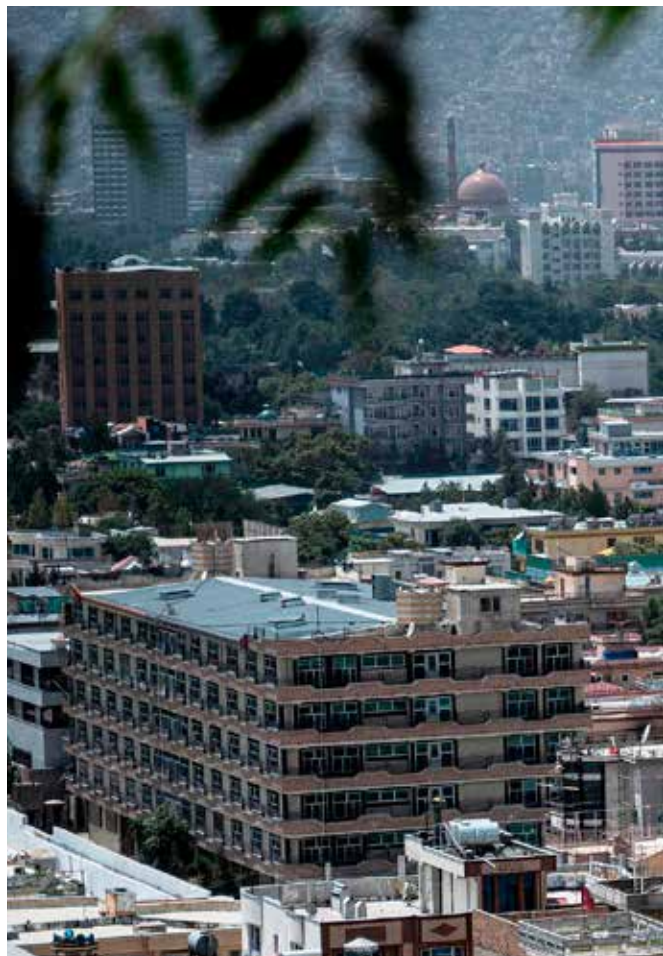
Enligt ministern för samhällsutveckling, Hamdullah Nomani, ägs 80 procent av marken i Afghanistan av människor som bara har informella dokument som inte godkänns i domstol.

Det vanligaste dokumentet är ett så kallat orfi qabala, ett dokument som inte har utfärdats av staten utan av markägaren när denna vill sälja marken, en garanti att marken är hans eller hennes. Ett sådant dokument är inte giltigt om de facto-styret vill beslagta marken.

I juli 2023 hade omkring 1,6 miljoner hektar land utvärderats, varav 1,5 miljoner hektar identifierats som statlig mark och 118 000 hektar hade återtagits.

Afghanistan Analysts Network har gjort fallstudier på fem olika platser för att se vad som ligger bakom siffrorna, bland annat i Kabul.

Beslagtagande av mark började tidigt i Kabul. 2003 jämnades hem med marken i stadsdelen Sherpur på order av den dåvarande försvarsministern, Fahim. Marken ägdes av ministeriet, men de boende hade levt där under decennier och fick ingen chans att argumentera för sina fall eller ens packa sina ägodelar. Ministern delade sedan ut mark till kommandanter, ministrar, politiker och andra personer.

Stölder av mark fortsatte konstant efter det, även om formerna för det varierade över tid. Att kräva av regeringen att den skulle göra något åt det var meningslöst, eftersom det ofta var medlemmar av regeringen, politiker eller högt uppsatta ledare för de militära styrkorna som stod för stölden av mark.

ÅTERTAGANDET AV MARK i Kabul av det nya talibanstyret började inom kort efter maktskiftet, innan kommissionen inrättats. Till exempel asfalterades en 40 meter bred väg och de hus som stått på eller nära kanten av vägen blev helt eller delvis förstörda. Efter samtal med flera av de drabbade står det klart att deras situation varierade. En del hade lagliga dokument på att de ägde sin mark, andra inte, men de drabbades alla av att få sina hem förstörda.

I andra områden har hundratals hus förstörts för att ge plats åt talibanstyrets planer för Kabul.

I somras uppgav kommissionen att en specialdomstol fått i uppdrag att bedöma 8 394 hektar mark i Kabul. Beslutet var uppenbarligen till statens fördel, efter

”

Att förvandlas från husägare till hyresgäst blir ekonomiskt betungande för många afghaner.

Många förlorar sina hem

Den exklusiva stadsdelen Sherpur i Kabul. Efter talibanernas fall 2001 jämnades hus med marken, de boende tvingades flytta och villor byggdes där ministrar och andra med höga positioner flyttade in. Nu bebos en del av de övergivna villorna av talibaner. FOTO: WAKIL KOHSAR, AFP/TT

utfärdandet av en ny lag. Marken skulle nu hyras ut till de boende, men det sades inget om vad som skulle hända med mark som bytt ägare många gånger.

Om det här skulle bli mönstret över hela landet, kan det innebära en ny inkomst för de facto-styret, då hushållens pengar under lång tid transfereras till staten.

Reaktionerna på återtagandet av statlig mark beror på vem man talar med, åtminstone i Kabul. Generellt verkar det vara välkommet. Folk tycker att styret borde ta tillbaka mark från alla som illegalt lagt beslag på den. Men de som köpt mark, ibland efter att den hade bytt ägare flera gånger, resonerar annorlunda: De facto-styret borde hålla de stora markägarna ansvariga, men inte de fattiga människor som sedan köpte marken.

DE SOM HAR KÖPT mark och endast besitter de informella dokumenten orfi qabalas har uppgett att de är villiga att betala för marken. De skulle då få juridiska dokument på att de är ägare, och de facto-styret skulle få in tusentals miljoner afghani. Den nya lagen ger, i vissa fall med speciella villkor, möjlighet att ta betalt

av de nuvarande ägarna och utfärda rättshandlingar till dem. Men hittills har de personer som köpt statens mark inte informerats om huruvida detta kommer att vara möjligt eller om de i stället, som lagen verkar antyda, kommer att behöva betala hyra för de bostäder som de trodde var sina egna. Att förvandlas från husägare till hyresgäst blir ekonomiskt betungande för många afghaner.

De flesta av de stora markägarna har lämnat landet, men de har lämnat en röra av tvister efter sig, som styret kommer att ha svårt att lösa utan att göra sig impopulära bland dem som trodde att de var markägare och nu kommer att tvingas bort från sina hem. Dessa kommer också att särskilt noga följa vad som händer i ett exklusivt område som till exempel Sherpur i Kabul, där några högprofilerade medlemmar av talibanledningen nu bor efter att ha tagit över villor där.

Emiren har förbehållit sig rätten att dela ut statens mark. Frågan är vad som händer med den. ●

ALI MOHAMMAD SABAWOON
AFGHANISTAN ANALYSTS NETWORK

Texten är en förkortad version av *Land in Afghanistan: This time, retaking instead of grabbing land?* publicerad på Afghanistan Analysts Networks hemsida.

ÖVERSÄTTNING
OCH BEARBETNING:
**EVA KELLSTRÖM
FROSTE**

Filmen om Leila skildrar hennes liv som transperson i Herat, ett ensamt och utsatt liv där hon ofta utsätts för hot och våld.

FOTO: GINESTRA FILM

Leila släpper loss tillsammans med en grupp hbtq-personer i Herat, vilka inte syns på bilden. De vågade inte låta sig intervjuas.

Betalar ett högt pris för att vara sig själv

Leila levde som transperson i Herat. Hon har betalat ett högt pris för det, men alltid kämpat för att vara sig själv. Filmen om henne belönades i januari med en Guldbagge för bästa kortfilm.

I inledningsscenen går Leila till badhuset, till avdelningen för män, för att tvätta sig, men hon blir utjagad och utskälld. För att få en plats i bilarna som skjutsar människor till olika platser i staden måste hon argumentera för att komma med. Ibland får hon gå hela vägen till skolan där hon undervisar för att hon blir hånad och avvisad.

Det är ett ensamt och utsatt liv som skildras, och samtidigt så starkt. Leila står för den hon är, trots att hon lever i ett av de mest konservativa länderna i världen – även före talibanernas maktövertagande.

REGISSÖREN Fariba Haidari bor i Piteå. Hon kom i kontakt med Leila genom Facebook. En vän hade lagt ut bilder på Leila när hon blivit grovt misshandlad. Fariba Haidari undrade om hon kunde göra något för Leila. De kommer från samma stad, Herat, och Fariba Haidaris föräldrar bor fortfarande där.

– Jag pratade med henne flera gånger. Hon var mycket modig och pratade om allt.

Jag märkte att där fanns en djup smärta och ensamhet, och samtidigt ett stort mod i att våga vara sig själv, berättar Fariba Haidari.

– Hon har betalat ett högt pris. Hon har misshandlats upprepade gånger, folk retas, folk tycker att hon är galen. Hennes familj pratar inte med henne. Men hon ville inte isolera sig. Hon har kämpat hela livet, mist mycket och förlorat allt – men inte sig själv.

EFTER FLERA SAMTAL kände Fariba Haidari att hon skulle vilja göra en film om Leila.

– Leila ville gärna göra det. Hon var då 64 år, hon tänkte att det finns många unga som inte vågar vara sig själva. Det är vare sig accepterat av familjen eller samhället. Leila ville vara en förebild. När man pratar med henne går det inte att avbryta, hon hade jättemycket att säga, berättar Fariba Haidari.

Fariba Haidari fick göra filmen på distans. Hon väntade på att få ett svenskt medborgarskap och pass, utan det kunde hon inte åka till Afghanistan. När hon insåg att det fanns en stor risk att talibanerna skulle ta över landet blev det bråttom. Hon satte ihop ett team i Herat och de styrde

Fariba Haidari

upp arbetet tillsammans. Tanken var att Fariba Haidari skulle fortsätta arbetet på plats när hon fått sitt pass, och att det skulle bli en långfilm.

Men så kom maktskiftet, och allt avbröts.

EN DEL AV REAKTIONERNA på filmen bland exilafghaner har varit att de tyckt att filmen skulle ha berättat mer om den fysiska misshandel som Leila fått utstå, att filmen blev lite för ”snäll”, berättar Fariba Haidari.

– Men om man visar sådant tycker folk bara synd om henne. Jag ville lyfta fram modet och styrkan, och hur hon fann sina lösningar. Smärtan från den fysiska misshandeln går över, men det finns en djupare smärta som jag tycker syns i filmen, säger Fariba Haidari.

Vad innebär det att vinna en guldbagge?

– Det är otroligt stort. Det är ett kvitto på framgång, och jag hoppas att det hjälper mig att få nya kontakter och underlättar för att göra nya filmer. Det är ett pris till samarbetet i hela teamet, både här och i Afghanistan.

Leila har lämnat Afghanistan och bor nu i ett annat land. Hon bor i ett skyddat hem men känner sig fortfarande inte trygg. Fariba Haidari har fortsatt kontakt med henne.

Leila kan ses på SVT Play. ●

EVA KELLSTRÖM FROSTE

ANDREAS HAR ORDET

Kampen för rätt till skolgång fortsätter

För två år sedan for jag ut på en skumpig landsbygdsväg i provinsen Ghazni för att besöka vår grund- och gymnasieskola i Nawabad. Lärarna Ferozan och Sidiqa hade tillsammans med byn kämpat för att övertala talibanerna om att tonårsflickor skulle få fortsätta gå i skolan. Och lyckats. När de visade mig runt i den enkla men funktionella skolbyggnaden ställde de krav på SAK. Om de nu fått ett labb måste vi också ge dem kunskaper att undervisa i kemi. Fokus låg på att utveckla utbildningen.

Men efter sommaren förra året ekade skolans lokaler tomma på eftermiddagarna. Eftermiddagarna som var tillägnade tonårsflickorna. Talibanernas förbud för skolgång för flickor över årskurs sex har blivit allt svårare att kringgå. På förmiddagarna fylldes klassrummen fortfarande av både pojkar och flickor i grundskoleålder. I skrivande stund är de på vinterlov, men i slutet av mars är de välkomna tillbaka.

HUR LÄNGE DET varar vet vi dock inte. Under 2024 kommer vi nämligen att behöva lämna över våra skolor till staten. Det är ett hårt slag som väcker mycket känslor. Nationalisering av skolorna är förväntad, men det kan ge långtgående effekter för Afghanistans framtid. Jag tänker på de vuxna jag träffat, inom såväl politiken, internationella organisationer som privata företag, som vittnat om att de tack vare SAKs bysko-

lor fick sin grundutbildning och därefter kunde plugga vidare och skaffa sig ett yrke. Tanken på att barnen ute i byarna kanske inte ska få samma chans är smärtsam.

NÄR STATEN VÄL tagit över, riskerar det att bli undervisning för enbart pojkar? Kommer innehållet domineras av religiösa inslag? Hur många av byskolorna kommer ens att överleva?

Orosmolnen är många. Men vi får inte ge upp kampen för barns rätt till utbildning, bara för att vi inte får driva egna skolor. Vi står nu inför utmaningen att finna

nya vägar för att stödja det afghanska folkets önskan om att se sina barn bli läs- och skrivkunniga och utveckla sin potential. För detta är jag övertygad om, efter många samtal på den afghanska landsbygden: Efterfrågan på utbildning för såväl flickor som pojkar är stark. Så nu måste vi vara tålmodiga och finna nya sätt att stötta dem.

Vår gemensamma kamp har pågått i över 40 år och den slutar inte här. En dag ska tonårsflickor i Nawabad åter få gå i skolan, och undervisas i kemi. ●

” Hur många av byskolorna kommer ens att överleva?

Andreas Stefansson
Generalsekreterare, SAK

FOTO: MALIN HOELSTAD/SAK

FOTO: PRIVAT

TRE IMPONERANDE KVINNOR SOM GÅTT I SAKS SKOLOR

1 HOSNA JALIL Väckte uppmärksamhet 2018 när hon som 26-åring blev utnämnd till biträdande inrikesminister. Hon blev senare biträdande minister för kvinnoministeriet. Hosna gick i en av SAKs flickgrundskolor i Ghazni.

2 HUMEIRA, som jag träffade 2019 i en SAK-byskola i den frodiga Warsajdalen. Gick som barn i en SAK-skola flera kilometer från hemmet. Tog sedan lärarexamen och var med och etablerade en SAK-skola i sin gamla hemby.

3 KARISHMA NAZIMI Fick hemundervisning av SAK. Hon är den enda kvinnan som undervisat på ingenjörsutbildningen vid Nangarhar-universitetet och har öppnat dörren för många andra kvinnliga civilingenjörer.

FOTO: PRIVAT

“Min passion att arbeta mot diskriminering”

Bebe Rana Azimi, 26 år, är ny chef för enheten för mänskliga rättigheter och jämställdhet på SAKs huvudkontor i Kabul.

Varför vill du vara chef för HRGU, Human Rights and Gender Unit?

– Jag känner starkt för att jobba för kvinnors rättigheter och främja mänskliga rättigheter. Den passionen kommer ur min egen erfarenhet av orättvisor och diskriminering som flicka och kvinna. Som chef för enheten kan jag vara en förkämpe för de här frågorna. Jag vet vilken smärta diskriminering orsakar.

Hur är det att arbeta med dessa frågor nu?

– Det är utmanande att arbeta för mänskliga rättigheter

och jämställdhet i ett land där myndigheterna inte tror på de principerna. Säkerhet är det största bekymret för dem som arbetar på fältet, de riskerar att bli gripna. Den kulturella känsligheten har ökat, vilket gör det svårt att ha kontakter med beslutsfattare och regeringstjänstemän.

Vad är det bästa med ditt jobb?

– Det är att påverka människors liv positivt. Att arbeta med engagerade kollegor för att åstadkomma positiv förändring och förbättra liv är otroligt givande.

Är det någon del av jobbet du inte gillar?

– Det är frustrerande när folk ifrågasätter om våra ansträngningar kommer att ge

Hej medarbetare!

Bebe Rana Azimi brinner för att kunna påverka mänskliga rättigheter och jämställdhet.

FOTO: HUMA HAMTA

meningsfulla resultat. Dessutom ifrågasätter en del vikten av att fokusera på mänskliga rättigheter och genusfrågor när det är ekonomisk kris.

Hur är din situation, med tanke på den svåra situationen för kvinnor nuförtiden?

– Jag kommer från en familj som alltid har stöttat flickors utbildning och rättighe-

ter. Men samhället jag lever i prioriterar inte det. För närvarande står kvinnor och flickor inför extremt svåra tider, och jag upplever också dessa utmaningar. Men jag tror att afghanska kvinnor och flickor alltid kommer att hitta ett sätt att fortsätta och inte ge upp. ●

HUMA HAMTA

SAKS KOMMUNIKÄTOR I KABUL

Tusen familjer får rent vatten till sina byar

Under hösten kunde SAKs regionkontor i Taloqan avsluta ett vattenledningsprojekt och påbörja ett annat. Tusen familjer i olika byar får därmed tillgång till rent vatten vilket både motverkar sjukdomar och gör det möjligt för barnen att gå i skolan.

300 familjer i Terman Sai och dess grannbyar i provinsen Taloqan fick i höstas rent vatten till byn, över 2 200 vuxna och barn. Bygget av vattenledningarna startade i oktober 2022 och blev klart ett år senare, då det kunde överlämnas till byarna.

Under detta år ska vattenledningarna byggas ut så att ytterligare åtta byar och över 5 200 människor kan få rent vatten.

I PROVINSEN KUNDUZ kommer 700 familjer att få rent vatten till byarna, omkring 80 procent av arbetet är klart. I byn Omar Khil har en del inte ens råd med skor till barnen, vilket gör det extra tufft för dem att gå långa sträckor för att hämta vatten.

– Användandet av förorenat och smutsigt vatten är en vanlig orsak till sjukdomar bland både barn och vuxna. Bristen

Rent vatten har kommit till byn Terman Sai. Barnen kan gå i skolan och slipper bli sjuka av smutsigt vatten.

Barnen i byn Omar Khil måste gå långa sträckor för att hämta vatten i en smutsig flod.

på tillgång till vatten påverkar inte bara hälsan utan hindrar också barnens utbildning, eftersom de måste hämta vatten i stället för att gå i skolan, berättar Matiullah, en av de boende i Omar Khil.

SAK UTBILDAR byborna i sanitet, effektiv vattenanvändning och i hur vattenled-

ningarna och solenergisystemet ska underhållas. Med hjälp av utbildningarna ska de boende i byarna kunna ta hand om vatten-systemet själva när det lämnas över till dem. ●

TEXT OCH FOTO:

SAYED QUDRATULLAH ATTAYE

SAKS REGIONKOMMUNIKÄTOR I TALOQAN

Barnmorskan Rahila Elham informerar en patient om preventivmedel.

“Om jag inte varit där hade mor och barn dött”

Barnmorskan Rahila Elham arbetar som enda barnmorska på en sjukvårdsklinik i byn Raqul, som ligger i en avlägsen del av provinsen Wardak. Hon har arbetat på den SAK-drivna kliniken i två månader.

När Rahila Elham var student på SAKs barnmorskeutbildning för två år sedan undrade hon hur det skulle bli.

– Nu när jag är på plats tycker jag verkligen om att arbeta som barnmorska, att hjälpa kvinnor med vård innan, under och efter förlossning och med familjeplanering. Det gör mig lika lycklig varje gång jag kan hjälpa en kvinna under förlossningen och sedan krama hennes friska barn.

ETT STARKT MINNE är från när hon arbetade för en annan organisation i byn Qawme-Dehqan, där det inte fanns någon klinik.

– Jag arbetade på en mobil klinik. En natt besökte jag en kvinna i hennes hem. Vi tog henne till kliniken eftersom hon hade en komplicerad förlossning, barnet låg med fötterna först. Barnet var blått när det kom ut. Om inte jag hade varit där

hade troligen både barn och mamma dött, berättar hon.

Hon drömde om att studera vidare och ta en master som barnmorska, en dröm som just nu inte kan förverkligas eftersom högre utbildning är stängd för kvinnor. Men hon vill inte förlora hoppet. En annan förhoppning är att kunna arbeta på ett större sjukhus och hjälpa fler.

Vad hände sedan?

Afghanistan-nytt nr 1 2022.

EN AV HENNES patienter är Nargis Ebrahimi och hennes son Ali Asghar, 10 månader, som föddes på kliniken. Nargis Ebrahimi har kommit för rådgivning kring familje-

planering och en rutinundersökning av barnet.

– Det betyder jättemycket för oss att ha en barnmorska i byn. Vi skulle ha många problem annars. Ali Asghar är mitt första barn. Jag har kommit hit för att få rådgivning för att kunna ha flera år mellan varje barn. Vi har ett bra liv, både jag och min man är lärare och vi får båda lön, berättar Nargis Ebrahimi. ●

TEXT & FOTO: **MOHAMMADULLAH KAMAL**
SAKS REGIONKOMMUNIKATÖR I WARDAK

“Våra mödrar skickar oss till skolan”

SAK har byggt fem nya skolor i provinserna Ghazni och Paktika och renoverat tre. Skolorna drivs än så länge av SAK. Drygt 2 000 elever går i skolorna, varav 1 600 är flickor. En av dem är Setara Rikhtony.

FOTO: SAMMAR GUL-SAMSOOR

Setara Rikhtony vill bli läkare.

– Våra mödrar gör allt för oss, de utför allt hushållsarbete själva för att skicka oss till skolan. De säger att de själva har missat möjligheten att studera, men att deras döttrar inte ska förlora chansen. Jag vill bli läkare, berättar hon.

De nybyggda och renoverade skolorna har datorsalar, rent vatten, toaletter och solpaneler.

FOTO: SAYED QUDRATULLAH ATTAYE

Skolbygge pågår. I många byar har elever fått sitta utomhus.

26 projekt för bättre skola

Nybyggen, reparationer och toaletter – i samarbete med lokalsamhället har SAKs regionkontor i Taloqan under hösten avslutat 26 olika projekt för att förbättra skolgången för barnen.

– Förr fick flickorna och pojarna sitta utomhus, vi hade ingen skolbyggnad, och de led av den heta solen eller det kalla vädret. Det fanns heller inga toaletter, berättar Ajag Gul i byn Khajaha i provinsen Baghlan.

När SAK uppmärksammade problemet startades bygget av skola och toaletter. På landsbygden i provinserna Kunduz och Takhar har skolor också reparerats, de har fått toaletter, murar och datorsalar.

FOTO: ZABIHULLAH SHINWARI

Zar Afshan fick behandling på SAKs rehabiliteringscenter i Jalalabad och utbildade sig sedan till fysioterapeut.

FOTO: ZABIHULLAH SHINWARI

Roman har kommit till centret i Jalalabad tillsammans med sin farfar Pak Mohammad.

FOTO: ZABIHULLAH SHINWARI

Fysioterapeuten Nangyali Behsoodwal arbetar med Romans fot och ben. Han har arbetat i decennier med att behandla personer med funktionsnedsättningar.

Erfanullah fick proteser – nu kan han springa igen

Erfanullah skadade sina ben och fötter svårt som tvååring. Efter att ha fått behandling på SAKs center för personer med funktionsnedsättningar i Ghazni kan han nu både gå, springa och leka tack vare fotproteser.

ISLAMUDDIN FARZAD KOMMUNIKATÖR PÅ SAKS KONTOR I GHAZNI
ZABIHULLAH SHINWARI KOMMUNIKATÖR PÅ SAKS KONTOR I JALALABAD

NÄR ERFANULLAH, 7 ÅR, var liten föll han in i eldstaden hemma i Paktika och brände sig svårt. Värst drabbades benen och fötterna. Han berättar att han förut fick krypa på knäna.

– Mina knän och händer var fulla av skrapår. Jag kunde inte leka med mina vänner. Jag var besviken och ledsen. Men sedan fick jag komma till SAKs ortopediska verkstad. Först var det fortfarande svårt att gå, men nu kan jag till och med springa och spela cricket med mina vänner. Jag är väldigt glad för det, säger han.

Direkt efter olyckan tog hans farbror honom till Pakistan för behandling där. När Erfanullah kom hem igen kunde han inte gå. Han hade fått kontrakturer: hans rörlighet i muskler och bindväv hade försämrats, och brännskadorna hade förstört hans fötter.

2021 KOM HAN i kontakt med en fältarbetare från SAK som gav honom behandling i hemmet för att motverka kontrakturen. 2022 fick han sina första proteser, men han kunde inte gå särskilt bra med dem.

Ett år senare skickades han till SAKs ortopediska verkstad i Ghazni, och Marzia Alizadah, ortopedtekniker, gjorde proteser till honom.

– På grund av hans brännskador var hans ben mycket svaga, och hans hud känslig. Jag gjorde proteserna mjuka på insidan, så att han inte skulle känna smärta. Jag tränade med honom en hel dag. Vid slutet av dagen var jag säker på att han inte hade några problem med proteserna och jag blev så glad – även om jag också var trött av att ha gått hela dagen! När jag ser en flicka eller pojke som kan stå och gå tack vare min hjälp, gör det mig så nöjd och glad och jag känner mig inte längre trött, säger Marzia Alizadah.

ERFANULLAH LÄNGTAR efter att börja skolan, och hoppas kunna bli läkare.

– Jag vill hjälpa barn som har funktionsnedsättningar likt mina att få proteser.

Zar Afshan arbetar på SAKs rehabiliteringscenter i Jalalabad sedan 2017, samma center där hon tidigare fick behandling.

– När jag var två år gav en oprofessionell läkare mig en spruta på fel ställe, vilket gjorde mitt högra ben delvis förlamat, berättar Zar Afshan, som nu är 42 år.

Som vuxen fick hon behandling och ett ortopediskt hjälpmedel för ben och fot av SAK.

– Om jag inte fått den hjälpen hade min situation varit mycket dålig nu, säger Zar Afshan.

Efter behandlingen kunde hon utbilda sig till fysioterapeut.

– Jag gör mitt bästa för att hjälpa personer med funktionsnedsättningar. Jag försörjer min familj och jag hoppas att mina barn också ska kunna studera och få ett yrke som är till nytta för samhället, säger hon.

PAK MOHAMMAD från provinsen Nangarhar är där med sitt barnbarn Roman, 5 år, som får fysioterapi efter en medfödd skada.

– Vi var oroliga för honom. Vi har tagit honom till flera sjukhus för behandling, till och med i Pakistan, men utan resultat. Han kunde inte gå, hans fötter fungerade inte. När vi kom hit fick han ett ortopediskt hjälpmedel för fötterna och anklarna. Nu kan han gå, och vi känner oss mycket mer optimistiska för hans framtid.

– Jag är väldigt glad. Jag hoppas att jag ska kunna gå i skolan och bli läkare, säger Roman. ●

” Nu kan jag till och med springa och spela cricket med mina vänner. **Erfanullah, 7 år**

Erfanullah med prostesterna som togs fram i Ghazni.

FOTO: ISLAMUDDIN FARZAD

SAKs UTVECKLINGSMODELL

FOTO: ANDERS ROSEN

Ortopedtekniker Marzia tillverkar proteser.

Center med stöd och hjälpmedel

Många personer med funktionsnedsättningar blir instängda och har mycket svårt att leva ett normalt liv och skaffa vänner eller arbete.

Personer med funktionsnedsättningar är en av SAKs prioriterade målgrupper. Målet är att de ska få möjlighet att bli mer självständiga och en del av samhället. Som en del av det arbetet driver SAK center för personer med funktionsnedsättningar i flera regioner där SAK har verksamhet.

Personer med funktionsnedsättning erbjuds rehabilitering, fysioterapi och olika ortopediska hjälpmedel för att kunna leva ett bra liv. Där finns också verkstäder som tillverkar proteser, andra ortopediska hjälpmedel och rullstolar som gör att fler får möjlighet att ta sig fram själva.

Genom detta och genom att förändra attityder, utbilda personal och se till att barn med funktionsnedsättning får gå i skolan ger SAK personer med funktionsnedsättningar möjlighet att bli en del av samhället.

Personer med funktionsnedsättning är ofta de allra fattigaste och mest utsatta i Afghanistan. Som barn saknar de särskilt rätten till att gå i skolan och att få leka med vänner.

12 558 personer fick **ORTOPEDISKA HJÄLPMEDEL** 2023.

Av dem var 8 979 män och pojkar, 3 579 kvinnor och flickor.

14 138 fick **FYSIO-TERAPI** 2023. 8192 var män och pojkar, 5946 kvinnor och flickor.

Vårkänslor och gemenskap trots utmaningarna

Efter en turbulent höst och vinter närmar sig våren med sitt ljus och sin gemenskap. Knoppar slår ut och solen tittar fram, och den atmosfären vill jag att vi för in i medlemsrörelsen. Trots de utmaningar vi har stött på har våra medlemmar varit aktiva och spridit framtidshopp och glädje. Allt från kultur-evenemang och orubbliga insatser på mässor till en imponerande medlemsrekrytering. Vi välkomnade hela 135 nya medlemmar till SAK under 2023, vilket är en fantastisk siffra, mycket tack vare er.

UNDER MR-DAGARNA i Helsingborg i november arrangerade lokalföreningen i Skåne ett panel-samtal om flickors och kvinnors situation samt deras rätt till arbete och utbildning i Afghanistan. De organiserade även en aktivitet där besökare fick vika fredsduvor tillsammans med oss.

På mässor har vår monter ett quiz där besökare kan testa sina kunskaper om bistånd och Afghanistan. Detta fungerar som en utmärkt introduktion till SAK och öppnar för diskussion och

dialog. Quizzet finns också till för att ni medlemmar ska kunna använda det, testa det på en anhörig eller vid olika aktiviteter – det är ett enkelt och roligt sätt att introducera nya människor till SAK.

NU STÅR 2024 framför oss med en spännande vår. Bland annat väntar valet till Europaparlamentet den 9 juni, och det förbereds material och tips på påverkansinsatser som medlemmar kan ta del av för att sätta Afghanistan på agendan i EU. Vi som jobbar med medlemsengagemang planerar att besöka lokalföreningarna vid olika aktiviteter, och så ser vi självklart fram emot att träffa er vid det nationella årsmötet i maj. Denna vår kommer att bli händelserik och det ska bli fint att få dela den med er medlemmar. ●

” Denna vår kommer att bli händelserik och det ska bli fint att få dela den med er medlemmar.

bli fint att få dela den med er medlemmar. ●

Laura Lindholm

LAURA LINDHOLM

ANSVARIG FÖR MEDLEMS-
OCH ENGAGEMANGSUTVECKLING, SAK

FOTO: OLA JACOBSEN

Fikaturné i Dalarna

SAKs nystartade lokalförening i **DALARNA** har inlett en turné för att visa att den finns och för att hålla engagemanget för Afghanistan vid liv. Turnén kallas "Fika för Afghanistan". I december hölls den första träffen i Ludvika, där omkring 15 personer samlades.

Fika och samtal om situationen i Afghanistan med aktiva i SAKs lokalförening i Dalarna.

FOTO: BJÖRN O HENRIKSSON

Seminarier, fredsduvor och julmarknader

Vikning av duvor, panelsamtal om kvinnors rättigheter och julmarknader. SAKs lokalförening i **SKÅNE** deltog under slutet av året i ett flertal aktiviteter.

Under MR-dagarna i Helsingborg deltog lokalföreningen tillsammans med personal från SAKs kansli i Stockholm med en välbesökt monter. Lokal-

föreningen arrangerade också ett föredrag med Anna-Karin Johansson och Sara Hamidi om kvinnors rätt till utbildning. Hanneke Kouwenberg höll i en populär aktivitet i origami, där mestadels barn lärde sig vika fredsduvor.

Lokalföreningen deltog även under Human Rights-festivalen

i Lunds stadshall. Omkring 35 personer lyssnade på föredrag och samtal med Anna Ek, Sverigechef på SAK, och Shukria Safi, tidigare anställd på SAK i Afghanistan.

Utöver det var lokalföreningen med på "Julstöket" på Kulturen i Lund, samtalade om Afghanistan och sålde saffran.

FOTO: LAURA LINDHOLM

Sång och musik med gruppen Projekt +93.

FOTO: PETER KARLSSON

Musik, konst och dikter på afghansk kulturdag

Afghansk kultur i form av musik, dikter, konst och författarsamtal bjöds det på när lokalföreningen i Stockholm ordnade kultureftermiddag.

Den 27 januari anordnade lokalföreningen ett välbesökt kulturevent, Afghan Echoes / Afghanska ekon, i samarbete med den nybildade organisationen Afghanistans kulturcenter.

Efter inledande sång och musik av gruppen Projekt +93, följde ett författarsamtal med Zeba Safi och Faiaz Dowlatzai, lett av Anna-Karin Johansson.

Zeba Safi läste ur sin bok *Analfabet* och Anna-Karin Johansson läste ur *Gozale Tre idioters äventyr* av Faiaz Dowlatzai. Zeba Safis bok är en debutroman om kvinnoliv i Afghanistan baserad på verkliga livsöden.

DET BJÖDS OCKSÅ på modevisning med kvinnokläder från de fyra största etniska folkgrupperna i Afghanistan, pashtuner, tadjjiker, uzbekar och hazarer.

FOTO: BÖRJE ALMQVIST

Traditionella dräkter från de etniska grupperna pashtuner, tadjjiker, uzbekar och hazarer.

Musikerna Farhad Sarvay och Mortaza Ayobi spelade afghansk musik, och dikteren Sharif Sahiidi läste dikter på farsi, som lästes i svensk översättning av PO Henricson, ordförande för SAKs lokalförening i Stockholm. Dessutom visades fyra verk av konstnären Suzan Habib, som går under konstnärsnamnet CASH. ●

BÖRJE ALMQVIST

Skattereduktion för gåvor från privatpersoner

SAK är från och med den 18 januari 2024 godkänd gåvomottagare för skattereduktion av Skatteverket.

Gåvor från och med detta datum, vilka uppfyller kraven och där givaren är känd, kommer att omfattas av skattereduktion och synas på din deklaration i början av 2025. Du kommer också att få kontrolluppgift.

För att få skattereduktion behöver du ha gett minst 200 kronor per gåva och minst 2 000 kronor totalt till en eller flera godkända organisationer under kalenderåret. Skattereduktionen är 25 procent av det godkända gåvobeloppet. Som högst kan du få 3 000 kronor i avdrag, vilket då motsvarar gåvor på totalt 12 000 kronor under ett år.

Medlemsavgift räknas inte som gåva och omfattas därför inte av skattereduktion.

Mer information finns på Skatteverkets hemsida. Har du frågor om ditt givande/autogiro i samband med detta? Kontakta Elin Asplund, elin.asplund@sak.se eller 08-545 818 59

Fortsätt som medlem i SAK!

Du förnyar enkelt ditt medlemskap i SAK för 2024 via medlemsförnyelsebrevet du fått i brevlådan. Om du inte varit medlem hos oss tidigare kan du bli det via hemsidan eller QR-koden här intill.

Nu är det viktigare än någonsin att vi står starka tillsammans i solidaritet med det afghanska folket.

Nominera till SAKs Solidaritetspris!

Varje år delas SAKs solidaritetspris ut till en person eller organisation vars arbete förtjänar att lyftas fram. Vem vill du nominera?

Pristagaren ska uppfylla nå-

got av följande kriterier: Det ska vara en individ eller organisation som arbetat aktivt med

● att inom något område verkat för att stärka solidariteten med det afghanska folket

- att motverka fördomar, stärka toleransen, kunskapen och förståelsen för Afghanistan
- att stärka fred, mänskliga rättigheter och utveckling i Afghanistan.

Sista datum för nomineringar är den 26 mars. Skicka ditt förslag tillsammans med en motivering till solidaritetspris@sak.se

”För en läkare är det omöjligt att bara titta på”

Verksamheten i Afghanistan och vännerna i lokalföreningen får **Inger Blennow** att fortsätta engagera sig, decennier efter att hon blev aktiv medlem i lokalföreningen i Lund, där hon varit ordförande i många år.

Berätta lite om dig själv!

– Jag är en pensionerad och passionerad läkare. Jag jobbade länge efter pensionsåldern för att jag tyckte att det fortfarande var intressant och utmanande.

Varför blev du engagerad i SAK?

– När jag satte mig in i vad SAK gjorde i Afghanistan blev jag imponerad och intresserad och ville hjälpa till. Inte minst sjukvård är viktigt för mig, men även skolan, att vi är så uthålliga, att vi har så många afghaner anställda. Det är viktigt för mig att vi inte talar om vad som behövs utan i stället lyssnar.

– Och medlemsorganisationen, att det var ”folk till folk” – det var viktigt i början, sedan tycker jag kanske att det har tappats bort ganska mycket, kontakten mellan medlemsrörelsen och Afghanistan.

Hur påverkas ditt engagemang av utvecklingen i Afghanistan?

– Arbetet i Sverige känns svårt, vi vet inte riktigt vad vi ska säga när vi är ute på föreläsningar och evenemang. Det är svårt att veta vad som händer även om vi får information om det senaste. En utmaning för SAK är att komma ihåg medlemsrörelsen även när utvecklingen i Afghanistan kräver stort fokus.

FOTO: JONATHAN PERSSON-MATTEBO, SVERIGES FONTÄNHUS RIKSFÖRBUND

Inger Blennow, ordförande för lokalföreningen i Skåne och aktiv i flera andra organisationer. Hon beskriver sig som en föreningsmänniska.

Hur ser du på utvecklingen i föreningarna de senaste åren?

– Precis som många andra föreningar har vi svårt att engagera ungdomar. De är inte intresserade av att engagera sig i lokalföreningar, de vill kunna engagera sig i tidsbegränsade projekt. Jag önskar att vi kunde erbjuda något sådant.

Vad har du för förhoppningar med ditt engagemang?

– Den politiska situationen i Afghanis-

tan har varit förfärlig i många år – men jag hoppades att vi skulle få fler flickor i skolan och mer sjukvård. Det som driver mig att fortsätta är att det är möjligt att göra något åt en situation. Afghanistan är ett av länderna med den högsta mödradödligheten. För en läkare är det helt omöjligt att bara titta på. Det positiva är att mödradödligheten gick ner de senaste åren före maktövertagandet. ●

EVA KELLSTRÖM FROSTE

INGERS TIPS FÖR EN STARKARE MEDLEMSRÖRELSE

1 FÖRDJUPNING Att vi fördjupar oss i hur viktigt det är att flickor får utbildning. Det betyder så oerhört mycket för hela landet och hela världen.

2 STYRELSE-RÖRELSE Vi behöver få ihop medlemsrörelsen med det som händer i Afghanistan, den måste finnas med strukturellt, till exempel i styrelsearbetet på ett annat sätt.

3 SNABBA UPPGIFTER Arbeta mer tillsammans med korta digitala uppgifter. Säg att du har ett problem som behöver lösas, då kan du be om och få hjälp, kanske med några digitala möten. Det har folk tid med.

PÅ GÅNG

UTSTÄLLNING

1-15/3 SAKs lokalförening i Skåne visar utställningen "Vardag i Afghanistan".

PLATS: Klippans bibliotek.

FÖRELÄSNING

7/3 Inger Blennow om kvinnors och flickors situation i Afghanistan.

TID: 18.

PLATS: Klippans bibliotek.

ÅRSMÖTE OCH FIKA

13/3 SAK Dalarna håller årsmöte och "Fika för Afghanistan" med kortare föredrag.

TID: 18.

PLATS: ABF, Leksand.

ÅRSMÖTE

16/3 SAK Skåne håller årsmöte.

TID: 14-16.

PLATS: Västerkyrkan, Vävaregatan 13, Lund.

FOTO: ANDERS FORSBERG

Lokalföreningen i **UPPSALA** deltog på julmarknaden Schysst jul, sålde saffran, delade ut material och värvade medlemmar. Här samtalar Farahnaz Akbari med en besökare.

UTSTÄLLNING

18/3-1/4

SAK Skåne visar utställningen "Vardag i Afghanistan".

PLATS: Rosengårdsbiblioteket, Malmö.

ÅRSMÖTE

25/3 SAK Vänersborg håller

årsmöte med film och fika.

TID: 18.30.

PLATS: Studieförbundet, Kungsgatan 37A, Uddevalla.

ÅRSMÖTE

26/3 SAK Södertälje håller årsmöte.

TID: 18.30.

PLATS: Björkbyvägen 8, Södertälje.

Internationellt möte

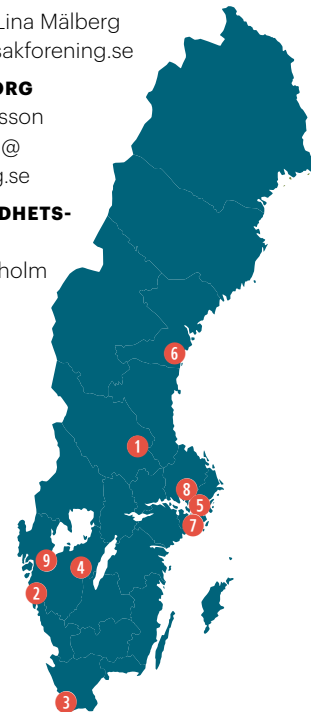
Hur kan det internationella samfundet arbeta långsiktigt – och hur ska man förhålla sig till talibanstyret? Det diskuteras på SAKs internationella konferens "Afghanistan beyond humanitarian support – navigating challenges and opportunities", som kan ses på sak.se.

FOTO: NICLAS ERICSSON

SAKs lokalföreningar

- 1 DALARNA** Maria Holzmann
dalarna_1@sakforening.se
- 2 GÖTEBORG** Tomas Jansson
goteborg@sakforening.se
- 3 SKÅNE** Inger Blennow
skane@sakforening.se
- 4 SKÖVDE/SKARABORG**
Thomas Magnusson
skovdeskaraborg@sakforening.se
- 5 STOCKHOLM** Per Olov Henricson
stockholm@sakforening.se
- 6 SUNDSVALL** Åke Johansson
sundsvall@sakforening.se
- 7 SÖDERTÄLJE** Hasse Hansson
sodertalje@sakforening.se
- 8 UPPSALA** Lina Mälberg
 uppsala@sakforening.se
- 9 VÄNERSBORG**
Lennart Olsson
vanersborg@sakforening.se
- JÄMSTÄLLDHETS-NÄTVERK**
Laura Lindholm
laura.lindholm@sak.se

Kallelse: Välkommen till SAKs årsmöteshelg 24-26 maj 2024

DATUM: 24-26 maj.

TID: Årsmötet hålls lördagen 25 maj. Söndagen 26 maj ägnas åt en gemensam aktivitet, mer information kommer. Helgen slutar efter lunch.

PLATS: Stockholm, Bosön.

SISTA ANMÄLNINGSDAG: 29 mars 2024.

● I år kommer årsmötet att hållas fysiskt i Stockholm, Bosön, med möjlighet att

vara med digitalt på årsmötesdelen. Vi kommer att hålla till på Riksidrottsförbundets anläggning.

Anmäl dig via QR-koden eller på <https://sak.se/arsmote>

- Varje medlem har närvaro-, yttrande- och förslagsrätt på årsmötet.
- Enligt SAKs stadgar krävs

att man varit medlem i minst ett år vid tidpunkten för årsmötet och erlagt medlemsavgift föregående och pågående verksamhetsår för att man ska ha rösträtt. Du ska alltså ha betalt medlemsavgift för föregående år före 24 maj 2023 och för nuvarande år före den 24 maj 2024, samt anmält dig till årets årsmöte senast den 29 mars 2024.

- Medlem, liksom lokalförening, har rätt att lämna motioner till årsmötet. Motioner ska ha inkommit till info@sak.se senast 29 mars 2024.
- Årsmöteshandlingar kommer att finnas på www.sak.se/arsmote från och med 26 april 2024.

Anmäl dig senast 29 mars!

BLI MEDLEM I SVENSKA AFGHANISTANKOMMITTÉN!

Foto: Sayed Quadratullah Attaye

Sayed Mussaddiqullah Burhani fick en benprotes på SAKs ortopediska verkstad i Taloqan. Han älskar skolan och är bäst i klassen, och nu är skolvägen inte längre en plåga.

Som medlem tar du ställning för våra grundvärderingar om allas rätt till utveckling och stödjer vårt arbete för förändring i ett av världens fattigaste länder.

Swisha 280 kr (vuxen), 120 kr (ung/student), till **900 7808**, skriv "medlem" och din e-postadress i meddelandefältet.

Svenska
Afghanistankommittén

SAK har 90-konto, Svensk insamlingskontroll. För att du ska kunna få aktuell information från SAK sparar vi dina uppgifter enligt GDPR. På www.sak.se/integritetspolicy kan du läsa om hur vi skyddar dina personuppgifter.